

Voordrachten van J.J. Cremer in 1875.

Arnhemsche Courant, 11 januari 1875:

* Vrijdag avond jl., werd in de zalen van het »Hôtel Bast», voor de leden der Arnhemsche Burgervereeniging, eene lezing gehouden door den heer R. B. Dibbets, onderwijzer te dezer stede. Het gekozen onderwerp: »Teeuwes met zijn zoon Gijs naar de amsterdamsche kermis,» betuwsche novelle van J. J. **Cremer**, werd door genoemden heer in de eigenaardige betuwsche taal bijzonder goed voorgedragen. Blijkbaar voldaan keerden allen huiswaarts, terwijl velen den wensch uitten, dat de heer Dibbets meermalen als spreker voor de leden mogt optreden.

Zutphensche courant, 30 januari 1875:

VOORDRACHT
VAN
den Heer **J. J. CREMER:**
't Hart op de Veluw,
op WOENSDAG 3 Februarij 1875, in de
Comediezaal, des avonds ten 7½ ure.
Loting om de plaatsen op 3 Februarij, des
middags ten twaalf ure, à / 0.10 per plaats.
Toegangkaarten te bekomen bij de Boekhan-
delaars W. J. THIEME & Cie. à / 1.—, tot
Dingsdag avond.
Woensdag avond aan het bureau / 1.25.

Zutphensche courant, 6 februari 1875:

— 't Hart op de Veluw' was de titel der novelle door den heer J. J. **Cremer** jl. Woensdag avond in de Schouwburgzaal alhier voor een talrijk en uitgelezen publiek ten gehoor gebracht. Hij beschreef ons het leven op de Veluw niet, neen! wij zagen het, wij leefden het een poos zelf mede. Zoo is het daar en - zoo is het ook hier voegden we er bij, mogen de vormen onder ons wat minder ruw zijn en plomp. Het geheel was een keurige schilderij gelijk, van prettigen toon en frissche opvatting, de beeldjes waren goed geteekend, er was leven in. Een bijdrage tot de kennis van het menschelijk hart met al zijn wijsheid en dwaasheid, tintelend van geest en overvloeiend van gezonden, het hart verruimenden en opwekkenden humor was de voordracht van den terecht zoo gevierden novellist. Een genotvollen avond bereidde hij ons, die niet licht vergeten zal worden. Zijn „boer Arendsen“, „Toun“ en „Baas Witte“, zijn „Nolleke en Driekake met het aorig junske“ zullen we nog vaak herdenken.

Algemeen handelsblad, 22 februari 1875:

Aanstaanden Vrijdag treedt de heer **Cremer** hier ter stede weder op in het *Odéon*. Hij zal de novelle *Aon 't klein Rivierke* voordragen.

Onder den titel: een *Bloemkrans*, leesboek voor school en huisgezin, heeft de heer J. P. de Keyser indertijd eene zeer gewaardeerde bloemlezing uitgegeven uit Nederlandsche dichters en prozaschrijvers. Dezer dagen is dit boekje opnieuw uitgegeven bij D. A. Thieme, te 's-Hage. Het is gewijzigd en verbeterd en thans geheel ingericht voor schoolgebruik. Niettegenstaande den betrekkelijk zeer geringen prijs is de uitvoering net en de druk duidelijk. Het boek moge een ruimen kring van lezers vinden.

Nieuws van den dag, 24 februari 1875:

ODEON.

Lezing van den Heer

J. J. CREMER,

Oan 't kleine Revierke,

op Vrijdag 26 Februarij 1875, aanvang
8 uur.

Plaatsen kunnen aan het Lokaal opgegeven
worden van 12 tot 3 uur, en afgehaald Vrij-
dag 26 Febr. van 10 tot 1 uur. (2376)

Algemeen handelsblad 28 februari 1875:

„Aon 't kleine rivierke” heeft de heer **Cremer** gis-
terenavond zijne hoorders gebracht. Het verheugde ons,
dat de zaal van het Odéon zoo goed bezet heeten mocht;
meer nog dat de aanwezigen herhaaldelijk blijken ga-
ven, dat zij het genot waardeerden van door **Cremer**
te hooren voordragen een novelle van **Cremer**, met al
het gevoel, den eenvoud, de schalkschheid hier en daar,
die aan zijn werk zoo groote aantrekkelijkheid ver-
leenen.

Dagblad van Zuid-Holland en sGravenhage, 4 maart 1875:

In antwoord op onze vraag, of de heer **Cremer**
niet in het *Gebouw v. K. en W.* een serie
voordragten van zijn *Betuwsche Novellen* zou
kunnen houden, deelt men ons mede dat daaraan
reeds was gedacht en dat de heer C. zelfs een
proef heeft genomen of de zaal voor zulke lezin-
gen geschikt was. Het schijnt echter dat voor-
loopig van het plan is afgezien. Wij hopen dat dit
besluit niet definitief zal zijn en alsnog aan de
bezwaren zal kunnen worden te gemoet gekomen.

— Betreffende de gisteren avond in Odéon gehouden lezing kunnen wij kort zijn. 't Geldt toch onzen novellist **Cremer**. Lof toe te zwaaien aan zijn uitstekende voordracht is zeker volkomen overbodig. Wij bepalen ons tot de eenvoudige opmerking, dat de spreker, zonder zijn stem geweld aan te doen of in kunstige nabootsing te vervallen — gelijk b. v. Herman Linde — ons al zijne beeldjes als 't ware levend weet voor te stellen en ons als in persoon bij de tafereelen, welke hij met meesterhand schetst, tegenwoordig doet zijn.

En wat nu betreft de novelle „t Hart op de Veluwe“, zij is waarlijk niet de minste onder de vele van dien aard, waarmede **Cremer** onze letterkunde heeft verrijkt.

't Geen haar vooral o. i. gunstig van hare medezusters onderscheidt is, dat er niet één bepaald karakter, ééne in het oog loopende ondeugd in op den voorgrond treedt. 't Is veeleer een fijngepenseeld *genrestukje*, dat door tal van verrassende en geestige bijzonderheden, onwillekeurig aan onze oude Hollandsche schilderschool doet denken.

Niemand inderdaad die zoo, gelijk **Cremer**, weet te schilderen met de pen. Boer Oarens b. v., op zijn boerenerf, met de bierkruik voor zich, gezeten, was hij niet het penseel van een Ostade waardig? Ook de karakterteekening van deze zelflievende personage, die eindigt met in een „toast op zijn eigens“ zijne gedwongen zelfopoffering te herdenken, was uitmuntend.

Niet minder keurig en fijn van teekening is ook het karakter van Nolleke, waarin hier en daar vonken van echten humor schitteren.

De ontvangst welke den spreker van het talrijk aanwezige publiek ten deel viel, getuigde dan ook op niet ondubbelzinnige wijze van den algemeenen bijval. Zij was tevens eene groote voldoening voor hen, aan wien wij ditmaal de optreding van den heer **Cremer** in ons midden te danken hadden.

* Gisteren avond hield de Arnhemsche Burger-Vereeniging in de zalen van het hotel Bast eene bijeenkomst met dames, waarbij als sprekers optraden de heeren C. G. Thomasz en R. B. Dibbets. De gekozen onderwerpen »Pieter Spa naar Amsterdam» door van Zeggelen, »Wiege-Mie» van **Cremer**, benevens een tweetal linnige verhalen, getiteld: »de Vrolike en de verstrooide echtgenooten» werden flink voorgedragen.

De pauseringen werden aangevuld door eenige zeer goed uitgevoerde pianosukken, voorgedragen door den heer O. A. B. Kch.

Het geheel voldeed der aanwezigen blijkbaar, en wij betreuren alleen dat de opkomst der leden met hunne familien te gering was voor de moeite die zich de drie genoemde heeren hebben gegeven.

Provinciale Drentsche en Asser courant, 20 november 1875:

Hoogeveen, 19 Nov. De rederijkerskamer »Eloquentiae Sacrum» gaf Woensdagavond voor de contribueerende leden met hunne dames eene soirée declamatoire, opgeluisterd door muziek van 't instructie-battallon. 't Programma, in twee afdeelingen, bestond uit: 1. »de Kersnacht», gedicht door *B. T. Lublink Weddik*; 2. »Jaopik Peter van Huunze of de zulveren brulleft van de dommenei van Randick», gedicht van *J. J. Cremer*; 3. »Graaf Struensee», dramatisch gedicht van *H. J. Schimmel*; 4. »Graaf Floris IV», gedicht van *mr. W. Bilderdijk*; 5. »Tweeërlei opvatting» (de dichter en de prozamensch); 6. »Jan Janszen», gedicht van *dr. N. Beets*, en 7. »Twee oude vrijers», blijspel met zang in één bedrijf door *H. C. B.*

Verscheidenheid genoeg dus. Bovendien gaf onze voormalige plaatsgenoot, de heer *L. R. van Sandick* te Doesborgh, eere lid der kamer en opzettelijk gekomen om het declamatorium bij te wonen, nog een comisch

Provinciale Noordbrabantsche en sHertogenbossche courant, 14 december 1875:

*WERKENDAM 10 Dec. Gister-avond smaakten wij weer het genot eene der schoonste novellen van onzen Overbetuwschen novellist J. J. **Cremer**, met name „t Paauwenveerken” te hooren. De heer R. P. Friese van Woudrichem, daartoe door ons departement der M. t. N. v. 't Alg. uitgenoodigd, deed door zijne boeiende voordracht het schoone en schilderachtige, het levendige en bezielende der vertelling goed uitkomen, terwijl bij het Overbetuwsch dialect, de grootste struikelblok bij de voordracht van dergelijke novellen, zeer zuiver teruggaf. Zij die **Cremer** zelf gehoord hebben, weten hoe onovertrefbaar deze is; niettemin moeten wij elke poging toejuichen om deze zoo rijk aan gevoel en verbeelding zijnde novelle onder een grooter publiek te brengen.

www.jacobcremer.nl

Laatst bijgewerkt: 12 januari 2022.